

Tema meseca

Sodstvo je odraz celotne družbe

O krivicah je treba
naglas govoriti

Vsak slišani primer krivice je opozorilo, je del moralnega sistema, ki v družbi deluje preventivno. Zato je o tem treba govoriti. Da se še komu drugemu ne bi zgodilo podobno. Zato sta se pesnica in podjetnica dr. **Glorjana Veber** in jezikoslovka dr. Vesna Mikolič odločili spregovoriti na glas o nezakonitih postopkih razrešitev oseb v javnih institucijah, sistematičnem diskreditiranju in tožbi, ki je bila edina možnost, da si ohranita osebno integriteto. Po letih čakanja sta le dobili sodno zadoščenje. Pomembno je, pravita, da se slišijo glasovi, ki niso zaščiteni z omrežji, pač pa le z resnico in pravico.

»Sama položaja, v katerem sem se znašla že v času prvih diskreditacij, tako kot položaja po razrešitvi ne privoščim prav nikomur,« pravi Vesna Mikolič. »Ne da bi pravzaprav vedela, tako kot moji kolegi ne, kaj se v resnici dogaja, sem bila vržena v peklenški ples načrtnih manipulacij, ki so imele za cilj uničenje institucij in ljudi, med njimi tudi mene, kljub temu da niti nisem bila glavna tarča. Laži v medijih, ki jih lahko še tolikokrat ovržeš, a vedno najbolj deluje prva lansirana novica. Govorice po »kafičih« in spletni forumi, ki so bili takrat še popolna novost in smo tako njihove tarče

Ksenija Vimont
Fotografije: Dreamstime in arhiv sogovornic

Glorjana Veber:
»Z molkom dajemo
storilcem tovrstnih
dejanj potrditev, še
več – spodbudo, da
s tovrstnimi dejanji
nadaljujejo.

dogajanju pred njima v glavnem nisem govorila. Sem pa ponosna nase, da sem zdržala, da se nisem psihično ali fizično zlomila in da sem ohranila celo znanstveno kondicijo. Ko so nazadnje hoteli umazati še moje učiteljsko in znanstveno delo, sem se zakopala v pisanje in najbrž napisala še več, kot bi sicer. A vse to v takih položajih ni samoumevno, zato se mi zdi nujno, da se javnost zaveda, kako se lahko načrtno skonstruirajo cele zgodbe, ki delujejo na podzavest ljudi, tako da se preoblikuje javno mnenje in pripravi teren za doseganje nekih ozkih interesov. Tisti, ki smo bili žrtve takšnih konstruktov, moramo govoriti.«

ZAKAJ SE JE TREBA IZPOSTAVITI?

V normalnih okoliščinah je pogovor tisti, ki konstruktivno poveže različne poglede in stališča v skupno rešitev, pojasnjuje **Glorjana Veber**. »Ko te možnosti ni in se nahajamo v situaciji, kjer so nam sistematično in načrtno kršene osnovne človekove pravice, je potrebno ukrepati. Ko to spremljaš pri drugih, je seveda drugače, če si empatičen, čutiš stisko in bolečino tistega, ki se mu to dogaja ter skušaš pomagati. Ko si pa sam v takšni situaciji, se je pa to zgodilo tebi in te povsod spremlja. Lahko molčiš – da, a s tem ne pomagaš niti sebi niti družbi. Z molkom dajemo storilcem tovrstnih dejanj potrditev, še več – spodbudo, da s tovrstnimi dejanji nadaljujejo. Ne postavimo jim niti mej niti opozorila, kaj šele sankcije. Če molčimo, ne rešimo sebe, s čimer bi si dali možnost, da resnica in pravica, ki sta nam bili krateni, prideta na dan, prav tako pa žal onemogočimo, da bi z našo spregovorjeno težko izkušnjo skušali pozitivno vplivati na okolje: da se še komu drugemu ne bi zgodilo podobno. Vsak tovrstni slišani primer je namreč opozorilo, je del moralnega sistema, ki v družbi deluje preventivno. Zato je o tem potrebno govoriti, zato se je ne samo vredno, ampak nujno, izpostaviti,« je prepričana **Glorjana Veber**.

TO DOLGUJEM V PRVI VRSTI SEBI

Vendar to ni lahko in ljudje smo različno močni in pogumni. »Še posebej v takšnem primeru, kot sem bila sama, ko so se tudi preko medijskih kanalov sistematično in vztrajno širile laži, podtikanja, nedokazane domneve in pavšalna mnenja, čemur je sledil nezakoniti postopek moje razrešitve z mesta direktorice javnega zavoda in zatem nadaljevanje umazane medijske vojne. Ko so se začele pojavljati prve tovrstne medijske objave, so me kontaktirale ženske, ki jih prej nisem poznala, a so na podlagi vsebine člankov vedele, da gre

Dr. Glorjana Veber je pesnica, Vitezinja poezije 2017, podjetnica, politologinja, sociologinja in doktorica znanosti interdisciplinarnega študija Humanistike in družboslovje – Literarne vede. Je avtorica več nacionalnih študij bralne kulture, bralne recepcije, slovenskega kupca in bralca, na podlagi katerih je razvila avtentičen pristop analize in priprave vsebinskega marketinga in odnosov z javnostmi. Danes ga kot predavateljica, strateška analitičarka in profesionalna pisateljica vsebin posreduje podjetjem. Za poezijo je prejela več domačih in mednarodnih nagrad ter izvedla v okviru svojega inštituta doma in v tujini več kot 1000 domačih in tujih inovativno-eksperimentalnih bralnih projektov, imenovanih Literarne situacije, ki so se ukvarjale z bralnim angažiranjem širokih publik.

za zrežiran politični konstrukt proti meni s strani tistih, ki so se počutili zaradi mojega čiščenja zavoda, ki je sledilo črki zakona in dejanjem dobrega gospodarja, ogroženi.« To je Glorjani pomagalo, saj so imele za sabo identične zgodbe, a žal niso upale ali mogle spregovoriti. »Takrat sem se odločila, da bom spregovorila, da to dolgujem v prvi vrsti sebi, da to dolgujem vsem tistim, ki se jim to lahko zgodi za mano. Ko sem tako po dveh letih in pol čakanja le dobila sodno zadoščanje, sem držala besedo sama sebi in povedala.«

LAKMUSOV PAPIR SLOVENSKEGA SODSTVA

Vesna Mikolič se je za tožbo odločila najprej zato, ker je svojo razrešitev občutila kot veliko krivico. »Vedno sem delala zakonito in izključno v interesu fakultete, tudi z veliko entuziazma. Za vodstveno funkcijo sem se odločila, ker sem verjela, da morajo pri nastajanju nove ustanove aktivno sodelovati tudi posamezniki, ki prihajajo iz njenega neposrednega okolja. Da sem potem na osnovi zavajanj in laži bila v trenutku prikazana kot »kriminalka«, je bil velik in krivičen udarec zame, za družino, prijatelje, kolege.« Drugič pa ji drugega kot sodišče niti ni preostalo. Potem ko se niti po razrešitvi ni uspela po-

kot slučajni bralci samo zgroženo sledili tamkajšnjim izmišljotinam, ne da bi vedeli, ali sploh in kako reagirati. Čeprav sem se zelo trudila, da bi prišla resnica na dan, to zaradi široko razpredenih povezav univerzitetnega vodstva ni bilo mogoče. Nekeč je neka slovenska gospodarstvenica dejala, da je čisto vsako podjetje, pa naj bo še tako uspešno, možno uničiti, če se nekdo tako odloči. Naj k temu dodam, da to nujno vključuje tudi uničenje posameznikov, njihove integritete, njihovih družin. Bilo je obdobje, ko sem zato tudi sama potrebovala več samote in je to občutila tudi družina, tudi otroka, čeprav o tem

Dr. Vesna Mikolič je redna profesorica slovenskega jezikoslovja in znanstvena svetnica na jezikoslovnem inštitutu Znanstveno-raziskovalnega središča v Kopru in Oddelku za humanistične študije Univerze v Trstu. Je avtorica številnih znanstvenih del s področja družbenega jezikoslovja, ukvarja se zlasti z jezikom in kulturo, etnično identiteto, dvojezičnostjo, medkulturnim sporazumevanjem, nenasilno komunikacijo, analizo diskurza v znanosti, turizmu in literaturi, semantiko, leksikologijo in terminologijo. Je utemeljiteljica medkulturne slovenistike in avtorica modela medkulturnega poučevanja jezika in književnosti za preprečevanje konfliktov Tilka. Za svoje strokovno-znanstveno delo je prejela več nagrad.

SRCE ALI EGO

Glorjana Veber: »Zelo je pomembno, da se kljub hitremu tempu, ki nam ga narekuje moderen svet, poln umetnih substitutov za doseganje navidezne sreče, ustavimo in večkrat vprašamo, kaj nas vodi v konkretnih dejanjih: stoji za njim srce ali ego? Naše človeštvo poganjajo dejanja slehernega posameznika. Če v sebi nosimo ljubezen, resnico, pravico, spoštovanje, hvaležnost in odgovornost, se tako obnašamo tudi do drugih. Realna slika je, da živimo v družbi, ki jo poganjajo denar, tekmovanja, preračunljivost, pohlep, sebičnost, pragmatičnost – vse tisto, kar izhaja iz nenasitnega ega namesto iz srca. Čeprav moram povedati, da globoko verjamem v spremembo – da se slednja dogaja z majhnimi metuljevimi zamahi. A ko je nekdo, ki živi »po srcu«, potisnjen v situacije z ljudmi, ki živijo »po skrajnem egu«, ki narekuje manipulacije, izkoriščanje, spletkarjenja, goljufije, protizakonita dejanja, ponarejanja in podobno, se zgodi trk vrednot, norm in stališč. Kot če bi skušali vodo zmešati z oljem. Žal se to ne dogaja »samo« v službenih okoljih, kot se je to zgodilo meni, ampak v podobnih oblikah tudi v tako imenovanih toksičnih odnosih partnerstev, družin in prijateljstev.«

govoriti z rektorjem, prav tako niso zalegli niti ugovori fakultetnega akademskega zbora niti študentskega sveta in je videla, da se po medijih nadaljujejo laži, se je odločila za tožbo. »To je bila tedaj edina možnost, da pride resnica na dan in da si ohranim osebno integriteto. Tako tožbo zaradi razrešitve kot tožbo zaradi odpovedi z delovnega mesta dekanje sem po več letih trajajočem procesu dobila in sodbi sta danes pravnomočni. Tega sem vesela, saj sem ves čas čutila, kakor da sem lakmusov papir slovenskega sodstva: če bi v tako čistem primeru, kot je bil moj, ko v resnici nisem zagrešila niti najmanjšega nezakonitega dejanja, tožbo izgubila, bi se mi povsem sesulo zaupanje v naše sodstvo in bi v taki državi težko živela. Čeprav mi je jasno, da lahko na sodišču izgubi tudi povsem nedolžen človek in tudi v mojem primeru bi se lahko obrnilo drugače.« Kljub čistosti primera zmaga namreč ni bila preprosta. Vesna je večkrat na sodišču naletela na čudne preobrate in sodne obrazložitve, ki so bile daleč od strokovnih in objektivnih. Rektorjev odvetnik je bil izredno agresiven, tudi sodnice so pred njim večkrat delovale nemočne. »Kdo je odgovoren za vse to, je težko reči, saj je sodstvo po mojem odraz celotne družbe. Če je družba zmožna samokritike in samoočiščenja, ju je zmožno tudi sodstvo. Toliko kot so povezave in omrežja močni na drugih področjih, toliko so tudi v sodstvu. Korupcija bi se morala tako kot v drugih institucijah ugotavljati tudi na sodiščih. Nedvomno bi morala o sodnih postopkih večkrat teči javna razprava, kljub

neodvisnosti sodstva bi državni organi in mediji morali biti pozorni na opozorila o kršitvah načela ustavnosti in zakonitosti, ki se dogajajo tudi na sodiščih.«

NA DAN JE PRISLA PRAVICA IN RESNICA

Glorjana meni, da je v njenem primeru šlo za namensko ignoriranje, manipuliranje, podtikanje in diskreditacijo s strani določenih javnih teles, javnih in drugih uslužbencev, ki so se zaradi njenega dela počutili ogrožene in prestrašene. Zakaj? »Zaradi njihovih okostnjakov iz omar in zaradi mojih dobrih rezultatov dela in pozitivne angažiranosti. Zato je bila zanje edina rešitev, da se me »umaže« in po čim hitrejšem postopku znebi. Sodišče je torej imelo, v mojem primeru kot zadnja instanca, ki mi je preostala, odločilno funkcijo. Na podlagi sodbe Upravnega sodišča Republike Slovenije (oddelka v Celju) sta prišla na dan pravica in resnica, kar je trajalo dve leti in pol – bistveno predolgo. V tem času se ti zamaje tudi vera v sodstvo,

Vesna Mikolič: »Načrtno se lahko skonstruirajo cele zgodbe, ki delujejo na podzavest ljudi, tako da se preoblikuje javno mnenje in pripravi teren za doseganje nekih ozkih interesov. Zato moramo tisti, ki smo bili žrtve takšnih konstrukтов, o tem govoriti.«

Čeprav sta se pred tem zame uspešno zaključila tudi delovnoppravna spora napram javnemu zavodu Celjski mladinski center, kjer sem direktorovala. Vendar je čas pomemben za to, ker posameznik v tem času utрпи ogromno škodo: tako zaradi neupravičenega medijskega linča, ki vpliva na njegovo nadaljnjo poklicno in življenjsko pot, in vseh predhodnih nezakonitih in manipulativnih dejanj, ki jih je doživljal. To so okoliščine, ki na posameznika vplivajo tako fizično kot psihično, to je najtežje. Sploh zaradi tega, ker se to odvija navadno na dnevni bazi, tako kot se je pri meni, in traja načrtno dolgo obdobje, da bi se na koncu zlomili. Noben denar ne more tega poplačati. Zaradi takih primerov prizadetim in oškodovanim raz-

padajo družine, partnerstva, posamezniki se večinoma popolnoma osamijo, zavijejo v molk, izgubijo zaupanje do vsega in še bi lahko naštevali. Upravno sodišče je v mojem primeru ugotovilo, da je šlo za absolutne bistvene kršitve določb postopka in ne za napako, kot se je skušalo najprej medijsko prikazati celo potem, ko sem sodbo dobila. O tem, kaj se je dogajalo na tem zavodu, ve veliko ljudi, le da sem jaz prva javno spregovorila. Javni zavodi potrebujejo bistvene spremembe funkcioniranja. Ko direktorica oziroma direktor opozori odgovorne na nepravilnosti, se ti morajo odzvati – nemudoma, ne pa da jo/ga ovirajo, sistematično diskreditirajo oziroma celo nezakonito razrešijo.«

POTREBUJEJO GREŠNE KOZLE

Gre za prepletenost mrež, ki se medsebojno podpirajo, saj imajo vsi od tega koristi, pojasnjuje Glorjana. »Pomagajo si pri koruptivnih dejanjih, pridobivanju pomembnih javnih položajev, preprodajajo glasove v svetih zavodov in drugih telesih, predvsem pa so zasvojeni s svojim ugledom, močjo, vplivom in denarjem. Pri tem uporabijo vsa sredstva, ki so jim na voljo in kar je najpomembnejše: nimajo vesti. To je bila prva lekcija, ki sem se jo morala naučiti, saj če izhajaš iz sebe, ki si drugačen, je to težko doumljivo. Potrebno je pa vedeti tudi, da tisti, ki igrajo tovrstne igre, iz njih ne morejo izstopiti, saj bi v tem primeru začeli padati okostnjaki iz omar in bi bilo konec njihove kariere poti. Zato je tovrstna dejanja, ki imajo popolna zaledja, težko prekiniti ali sploh razkriti ter imajo dolgo zgodovino. Običajno je tudi, da so v takšnih medijskih linčih, ki sledijo tovrstnim dejanjem, krivi ravno tisti, ki se vehementno kažejo proti tistim, ki se jim očitajo kršitve, saj potrebujejo potrditev, ego in moč. In kar je za njih zelo pomembno: na ta način se jih javno »odstrani iz kartoteke krivcev«, nihče ne pomisli, da so pravzaprav oni potencialni krivci v ozadju. Na ta način pridobivajo navidezno moralno čistost. Zato se tudi radi kažejo in sodelujejo v dobrodelnih akcijah. Tovrstni negativni akterji pri svojem delu nenehno potrebujejo grešne kozle, ki jih potunkajo v zlagane zgodbe, da se nihče ne ukvarja z njimi oziroma da preusmerijo pozornost z resničnih problemov. Vendar pa menim, da je s počasnim, sistematičnim in vztrajnim zbiranjem dokazov ter preiščeno stjo možno ta dejanja razkriti.«

UPANJE V PRAVIČNO DRUŽBO

»Na Facebook sem se pred leti vključila družno s svojimi kolegi in študenti, zato da smo na fakulteti sledili sodobnim

trendom, a sem bila sama dolgo njegova povsem pasivna uporabnica. Šele ko se je začelo burno dogajanje na fakulteti in sem se čutila postavljeno pred zid, sem se na eni strani angažirala v družbenih gibanjih v času vseslovenske vstaje, na drugi pa se mi je prav Facebook pokazal kot orodje, kjer lahko izrazim svoja stališča, svojo osebnost, kjer lahko povem resnico,« razmišlja Vesna Mikolič. Čeprav je čutila, da ji mnogi verjamejo, jo je odziv na njeno poročanje o prvi sodni zmagi presenetil, saj je bil res množičen. »Ob številnih čestitkah sem čutila zadoščenje ljudi, da je zmagala pravica. Tako kot sem

poleg tega je tudi mene zanimalo, kaj nas povezuje. Skupni so nam nezakoniti postopki razrešitev, sistematično diskreditiranje na neosnovanih temeljih, navadno gre za sposobne osebe, ki so se že pred zasedbo položajev, s katerih so bile odstranjene, dokazale, razrešene osebe so v institucijah pogosto čistile nepravilnosti svojih predhodnikov ali so pa bile odstranjene zato, ker se je pojavil določen politični interes, ki ga po črki zakona in osebnih moralnih vrednotah niso mogle uresničiti. Navadno so to osebe brez političnih zaledij, ki so zato tudi lažje odstavljive, prav tako nam je skupno, da smo vsi

Glorjana Veber: »Gre za prepletenost mrež, ki se medsebojno podpirajo, saj imajo vsi od tega koristi. Pomagajo si pri koruptivnih dejanjih, pridobivanju pomembnih javnih položajev ... predvsem pa so zasvojeni s svojim ugledom, močjo, vplivom in denarjem.«

bila vesela sodne zmage, sem se razveselila tudi tega, da je v ljudeh tako močna želja po pravičnem sodstvu. Srečna sem bila, da je moj primer ljudem vlil kanec upanja v pravično družbo. Res, pravica in pravičnost sta vrednoti, ki najbolj povezuje ljudi, in krivica je tista, ki lahko sproži največji revolt,« je prepričana Vesna.

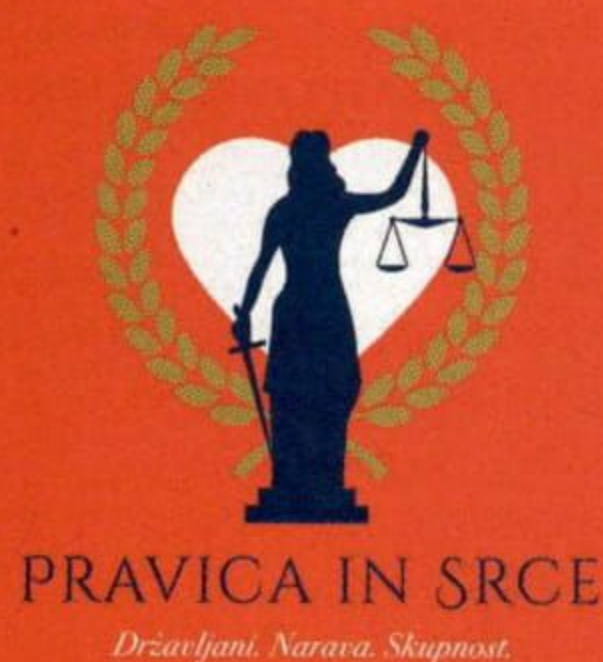
IZKRIVLJENA MEDIJSKA PODOBA

Na družbenem omrežju je bil velik odziv tudi na Glorjanino pisanje in oglasilo se je neverjetno veliko ljudi s podobno zgodbo. »Ko sem prejela pravnomočno sodbo sodišča, sem svojo zgodbo objavila na Facebooku, saj nisem imela druge izbire, ker mi nihče ni želel prisluhniti. Objava s številnimi delitvami in komentarji je povzročila, da so v moj nabiralnik dobesedno vrele podobne zgodbe. Ni bilo to lahko brati, a sem si seveda vzela čas,

izkusili medijski linč, podtikanje izmišljenih nepravilnosti, psihično maltretiranje, izsiljevanje, grožnje. Žal so to bile v večini ženske oziroma te so se v večini javile. V širšem kontekstu, ko pa gre za zgodbe iz drugih okolij, kot so podjetja ipd., ki so pristale v medijih, jim je pa skupna prav tako izkrivljena medijska podoba ter prav tako psihološki in drugi pritiski ter krivične izgube premoženja ipd.«

BITI MORAMO OBČUTLJIVI ZA KRIVICE

Kaj moramo vsi skupaj storiti, da se take zgodbe ne bodo več dogajale? Rešitve niso preproste, meni Vesna Mikolič. »Največji razlog vidim v strahu, ki ga imamo pred nasilnimi posamezniki in njihovimi mrežami, saj ti lahko v resnici ogrozijo naše zdravje, družino, delovno mesto, če se jim upremo. A pisatelj in prvi češki predsednik Vaclav Havel je nekoč izjavil,

USTANOVITEV SKUPNOSTI

Glede na velik odziv je Glorjana Veber ustanovila skupnost Pravica in srce – Državlani. Narava. Skupnost. »Tako so vsi tisti, ki so se na mojo zgodbo odzvali s svojimi podobnimi izkušnjami, dobili prostor, kjer bodo lahko o tem obveščeni, se udeleževali seminarjev, predavanj, okroglih miz, simpozijev in dalje: da bodo ljudje, bodisi sredi tovrstnih procesov

bodisi preventivno, vedeli, kakšni strokovnjaki jim lahko pomagajo in kako ter kaj lahko storijo sami, ko se znajdejo v takšnem položaju ali pred njim. Vsi zainteresirani lahko pišejo na naslov: pravicainsrce@gmail.com. Vendar sem šla še korak dalje, ravno zaradi vseh točk, ki sem jih tukaj omenjala, saj je pomembno vzgajati zdravo okolje: tako med mladimi kot starejšo populacijo. Zato bo naš spekter vsebin širok in usmerjen v srce, na vzpostavljanje ravnovesja v človeku in tudi posledično v organizacijah oziroma v širši skupnosti. Naše delovanje bo torej usmerjeno na vse vidike človekovega bivanja, ki pripomore k dvigu njegovega zavedanja k sebi, kjer se vse začne.«

da se vsaka oblastna piramida lahko zruši s pomočjo enega aktivnega posameznika, ki pa se mu morajo pridružiti še ostali, tako da pride do množičnega gibanja. In takrat so možne spremembe. Tako bi ob vsaki krivični zgodbi morali čim bolj množično reagirati, kajti tako smo močnejši. Na osnovi svoje osebne izkušnje bi lahko svetovala še naslednje: Najprej bi vsi morali v vsakem sočloveku videti najprej človeka in ne nekoga, ki ga moramo uničiti, ker se z njegovimi stališči ali ravnanjem ne strinjamo ali nam je zaradi naših interesov napoti. Ker pa je žal pogosto drugače, moramo biti občutljivi za krivice, lastne in tuje, in o njih govoriti. Biti moramo medijsko pismeni ter tradicionalne in nove medije brati med vrsticami, da prepoznamo prave krivice in ne tistih, ki nam jih servirajo plačane medijske zgodbe. Tistega, ki nam zaupa krivico, ki se mu je zgodila, ne smemo dojemati kot poraženca, slabiča, ampak kot pogumnega človeka, ki si upa govoriti o tem. Včasih smo nagnjeni tudi k hitrim, nepremišljenim obtožbam, da je nekdo sam kriv za lasten položaj ali da sta v nekem sporu vedno krivi obe strani. Mnogokrat je res tako, ne pa vedno. Morda je katastrofa, ki doleti človeka povsem nepričakovano, zaradi takšnega ali drugačnega razloga potrebna na njegovi življenjski poti, a

zanjo največkrat ni kriv sam. Tu lahko potegnemo vzporednice z naravnimi in družbenimi katastrofami, kakršni so potresi in vojne. Narobe bi pa bilo, če bi uživali v vlogi žrtve in vsak trenutek iskali priložnost za maščevanje. Dobro je, da se poskušamo dvigniti nad to, da ne povečujemo svoje osebnosti in ne podcenjujemo drugih, pač pa smo pozorni predvsem na medsebojne odnose, ne ocenjujemo ljudi, temveč obojestransko ravnanja. Verjeti moramo celo v to, da lahko vsak svoje napačno ravnanje popravi, izboljša. Tistim pa, ki so s svojim obnašanjem dokazali, da to le težko zmorejo, se umaknimo ali poskrbimo za družbeno odgovoren ukrep, ki jih bo prestavil na mesto, kjer bo njihova družbena škoda čim manjša. Vse veje oblasti, vključno z mediji, bi tu morale državljanom biti glavna podpora. Če ni tako, če oblast in mediji služijo močnim posameznikom in njihovim omrežjem ali se le-teh bojijo, družba ni zdrava. In smo spet na začetku: pomaga le skupni upor, izražen lahko tudi skozi drugačen volilni rezultat, ta lahko prinese drugačno politiko in spremenjene družbene odnose.«

POMEMBNA JE VZGOJA

Glorjana Veber meni, da je omenjeni problem večplasten in ga je tako tudi potreb-

no reševati. »Pomembna je vzgoja, da si mladi pridobijo zdrave vrednote, ki poosebljajo sodelovanje, zdravo tekmovalnost s samim seboj, moralo in odgovornost do lastnih dejanj ter da iščejo moč in ljubezen v notranjem svetu – svetu srca – in ne zunanjem – ego svetu. Drugič: pomembno je medijsko opismenjevanje, da se ljudje zavedajo, da mediji večinoma posredujejo informacije in ne resnice ter da se naučijo do napisanega vzpostaviti določeno distanco oziroma »zdravo pamet« – potrebno se je naučiti brati med vrsticami. Tretjič: država mora spodbujati nastanek neodvisnih medijev z vsebino, ki spodbuja družbeno in posameznikovo odgovornost ter samospoštovanje na zdravih temeljih. Četrto: preko čim več in čim bolj različnih kanalov je potrebno širiti zavest o empatiji, sočutnosti, sodelovanju in ljubezni. Ogromno škode je namreč narejene na podlagi obrekovanj, obsodb in družbenega izločanja ljudi na rob. Petič: vzpostaviti je potrebno ustrezne državne mehanizme, ki bodo tovrstne primere sistematično obravnavali, posebej v javnem

Vesna Mikolič: »Če bi v tako čistem primeru, kot je bil moj, ko v resnici nisem zagrešila niti najmanjšega nezakonitega dejanja, tožbo izgubila, bi se mi povsem sesulo zaupanje v naše sodstvo in bi v taki državi težko živela.«

sektorju, saj je zakon o zavodih spisan tako, da tovrstnih političnih konstruktov ne preprečuje, ampak jih celo spodbuja. Šestič: v študijske programe fakultet, ki izobražujejo prihodnji novinarski in piarovski kader, je treba vnesti več vsebin, ki obravnavajo posledice neodgovornega in površnega novinarskega pisanja ter vse sorodne in posredne vsebine, ki se na to navezujejo. Sedmič: potrebno je spodbujati, da se o teh primerih javno razpravlja in piše, da se predstavi instrumente in načine, kako se lahko tovrstnim posameznikom v teh primerih pomaga, kam se lahko obrnejo, kaj lahko v času tovrstnih manipulativnih oziroma splošno škodljivih procesov naredijo, da jim bo lažje.«